

حکمرانی تخصصی و مسئولیت تاریخی جامعه مهندسی

تحولات و بحران‌های اخیر منطقه، بار دیگر این واقعیت را آشکار ساخت که در شرایط جنگی، نخستین آسیب‌ها متوجه زیرساخت‌های حیاتی، شهرها، ساختمان‌ها و امنیت کالبدی زندگی مردم خواهد بود. جنگ، صرفاً یک تهدید نظامی نیست؛ بلکه بحرانی چندوجهی است که می‌تواند شبکه‌های زیرساختی، تأمین مصالح، چرخه ساخت‌وساز، ایمنی سکونتگاه‌ها و به ویژه آرامش روانی جامعه را تحت تأثیر قرار دهد. تجربه آسیب‌دیدگی ساختمان‌ها، اختلال در زیرساخت‌های شهری و فشار بر زنجیره تأمین مصالح ساختمانی، نشان داد که کشور بیش از هر زمان دیگری نیازمند نگاه راهبردی به مقوله تاب‌آوری شهری و مهندسی بحران است.

در چنین شرایطی، مسئولیت جامعه مهندسی و به‌ویژه سازمان نظام مهندسی ساختمان، صرفاً به نظارت بر فرایند ساخت محدود نمی‌شود. این سازمان به‌عنوان بزرگ‌ترین نهاد تخصصی حوزه ساختمان کشور، وظیفه دارد در حوزه‌های سیاست‌گذاری فنی، ارتقای آمادگی حرفه‌ای، تدوین الزامات ایمنی، ترویج فرهنگ ساخت‌وساز مقاوم و ایجاد هماهنگی میان ظرفیت‌های تخصصی کشور، نقش فعال و مؤثر ایفا کند. امروز ضرورت دارد که مفاهیمی چون پدافند غیرعامل، مقاوم‌سازی، مدیریت بحران، کاهش آسیب‌پذیری شهری و بازآفرینی ایمن فضاهای آسیب‌دیده، به بخشی جدایی‌ناپذیر از نظام برنامه‌ریزی و ساخت‌وساز کشور تبدیل شوند.

واقعیت آن است که تاب‌آوری در برابر بحران‌های جنگی، تنها با طراحی چند دستورالعمل یا اقدامات مقطعی محقق نخواهد شد. کشور نیازمند بازنگری در برخی رویکردهای سنتی ساخت‌وساز، تقویت الزامات فنی، ارتقای آموزش مهندسان، توسعه مطالعات تخصصی و بهره‌گیری از ظرفیت دانش بومی و تجربیات بین‌المللی است. همچنین در شرایطی که بحران‌ها می‌توانند موجب کمبود مصالح، اختلال در اجرا و افزایش آسیب‌پذیری پروژه‌ها شوند، توجه به مدیریت منابع، کیفیت اجرا و نظارت حرفه‌ای اهمیت دوچندان پیدا می‌کند.

از سوی دیگر، آینده ایمن شهرها بدون توجه به اصول شهرسازی و نگاه یکپارچه به توسعه شهری قابل تصور نیست. شهر تاب‌آور، شهری است که از مرحله مکان‌یابی و طراحی تا ساخت، بهره‌برداری و مدیریت بحران، بر پایه اصول علمی، هماهنگی کالبدی و زیرساخت‌های پایدار شکل گرفته باشد. در این مسیر، نقش مهندسان و متخصصان حوزه‌های مختلف مهندسی، نقشی بنیادین و تعیین‌کننده است.

سازمان نظام مهندسی ساختمان معتقد است که امروز بیش از هر زمان دیگری باید از ظرفیت عظیم جامعه مهندسی کشور در تصمیم‌سازی‌های کلان بهره‌گرفت. آینده کشور در گرو آن است که دانش مهندسی، از جایگاه صرفاً اجرایی خارج شده و به بخشی اثرگذار در نظام حکمرانی شهری، مدیریت بحران و سیاست‌گذاری توسعه تبدیل شود.

امین مقومی، رئیس سازمان نظام مهندسی ساختمان